

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ԳՈՐԻՍԻ ՅՈՒ. ԲԱԽՇՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԻՎ 3 ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

Ուսումնական հաստատության անվանումը

Հաստատում եմ

Տնօրեն

Ս. Ավանեսյան

«_____» _____ 2026թ.

ՕՐԱՑՈՒՑԱՅԻՆ-ԹԵՄԱՏԻԿ ՊԼԱՆ

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Համաշխարհային պատմություն

ԴԱՄԱՐԱՆ

7

ԿԻՍԱՄՅԱԿ

I, II

ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ

2026-2027

ԺԱՄԵՐԻ ՔԱՆԱԿԸ

68

2

(տարեկան) (շաբաթական)

ԴԱՍԱԳՐՔԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Համաշխարհային պատմություն

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Զանգակ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Արամ Քոստյան, Արամ Նազարյան, Ռոբերտ Ղազարյան, Գոռ Մարգարյան

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Ռուզաննա Խաչատրյան

Քննարկվել, հավանության է արժանացել

մեթոդիավորման _____ նիստում: Արձանագրություն թիվ _____

Մեթոդիավորման նախագահ

(ստորագրություն)

Մերի Դանիելյան

(ազգանուն, անուն)

Տնօրենի տեղակալ

(ստորագրություն)

Մերի Մկրտչյան

(ազգանուն, անուն)

№	ԴԱՍԻ ՎԵՐՆԱԳԻՐԸ		ԴԱՍԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	ԴԱՍԻ ՎԵՐՋՆԱԴՐՈՒՄԸ	ԳՐՔԻ ԷՋԸ	ԺԱՄԵՐԻ ՔԱՆԱԿԸ			ԺԱՄԿԵՏԸ
						ԸՆԴ	ՏԵՍ	ԳՈՐԾ	
ԹԵՄԱ 1		Քաղաքակրթությունների առաջացումը Հին Արևելքում: (15 ժամ)							
ԹԵՄԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ		Ձևավորել հնագույն քաղաքակրթությունների անցած ուղին վերլուծելու և մեկնաբանելու հմտություն, առօրյա հասարակությունների վրա ունեցած ազդեցությունը գնահատելու կարողություն:							
ԹԵՄԱՅԻ ՎԵՐՋՆԱԴՐՈՒՄԸ		7.1.1. Ներկայացնի հնագույն քաղաքակրթությունները, դրանց ձևավորման ու զարգացման ընթացքը, առանձնահատկությունները: 7.1.2. Քննարկի հնագույն քաղաքակրթությունների ձեռքբերումները քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, հասարակական համատեքստում: 7.1.3. Բնութագրի հին քաղաքակրթությունների կողմից ժամանակի մարտահրավերները հաղթահարելու գործընթացները՝ դիտարկելով այն որպես հասարակության զարգացման կարևոր բաղադրիչ: 7.1.4 Գնահատի գիտության նվաճումների, տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների կիրառության հավանական ազդեցությունը բնության, մարդու և հասարակության վրա՝ լսելով և համադրելով տարբեր տեսակետներ:							
1	Ներածություն	Ներկայացնել «Համաշխարհային պատմության» առարկայի 7-րդ դասարանի բովանդակային հիմնական նյութը, համաշխարհային պատմության IV-XVII դարի կեսերն ընկած ժամանակահատվածի մասին պատկերացումներ ձևավորել: Ձևակերպել միջին դարերի պարբերացումը, բնութագրել և արժևորել ժամանակաշրջանները	Ներկայացնում է «Համաշխարհային պատմության» առարկայի 7-րդ դասարանի բովանդակային հիմնական նյութը, համաշխարհային պատմության IV-XVII դարի կեսերն ընկած ժամանակահատվածի մասին պատկերացումներ է ձևավորում:: Ձևակերպում է միջին դարերի պարբերացումը, բնութագրում և արժևորում է ժամանակաշրջանները	3	1	0,5	0,5		
2	Ժամանակագրություն	Ծանոթացնել պատմական ժամանակագրության սկզբունքներին, տարբերության հաշվարկման համակարգերին և ժամանակագրական սանդղակի կիրառմանը:	Տեղորոշում է պատմական իրադարձությունները ժամանակագրական սանդղակի վրա, կազմում ժամանակագրական աղյուսակներ և հաշվարկում պատմական տարբեր ժամանակահատվածներ	4-6	1	0,5	0,5		
3	Հին Եգիպտական քաղաքակրթություն	Ծանոթացնել Հին Եգիպտոսի աշխարհագրական դիրքին, Նեղոս գետի դերին, պետության ձևավորմանն ու վաղ պատմական փուլերին:	Նկարագրում է Հին Եգիպտոսի աշխարհագրական միջավայրն ու Նեղոս գետի առանցքային դերը քաղաքակրթության ձևավորման գործում, բացատրում է Վերին և Ստորին Եգիպտոսների միավորմանն ու միասնական պետության կազմավորման ընթացքը և կարողանում է վերլուծել բնակլիմայական պայմանների ազդեցությունը հասարակության վաղ զարգացման վրա:	7-10	1	0,5	0,5		
4	Հին Եգիպտական քաղաքակրթություն	Վերլուծի և համակարգի հնագույն քաղաքակրթությունների ձեռքբերումները քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, հասարակական համատեքստում	Վեր է լուծում և համակարգում հնագույն քաղաքակրթությունների ձեռքբերումները քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, հասարակական համատեքստում:	11-13	1	0,5	0,5		
5	Հին Եգիպտական քաղաքակրթություն	Բացահայտել Հին Եգիպտոսի մշակութային, հավատալիքային ու	Նկարագրում է Հին Եգիպտոսի դիցարանն ու կրոնական	14-17	1	0,5	0,5		

		ճարտարապետական նվաճումները (բուրգեր, հիերոգլիֆներ, դիցարան):	պատկերացումները, ներկայացնում է հիերոգլիֆային գրի ու ճարտարապետական կոթողների (բուրգեր, տաճարներ) առանձնահատկությունները և կարողանում է վերլուծել եգիպտական մշակութային նվաճումների ազդեցությունը համաշխարհային ժառանգության վրա:					
6	Միջագետքյան քաղաքակրթություն	Ծանոթացնել Միջագետքի աշխարհագրությանը, Եփրատ ու Տիգրիս գետերի դերին և շումերական քաղաք-պետությունների ձևավորմանը:	Նկարագրում է Միջագետքի բնական միջավայրը, քարտեզի վրա ցույց է տալիս առաջին քաղաք-պետությունները և բացատրում դրանց ծագման նախադրյալները:	20-24	1	0,5	0,5	
7	Միջագետքյան քաղաքակրթություն	Ուսումնասիրել Բաբելոնի վերելքը, Համմուրաբի թագավորի օրենսդրությունը, սեպագիր համակարգը և մշակութային ժառանգությունը:	Նկարագրում է Բաբելոնի վերելքի պատմական ընթացքը, ներկայացնում է սեպագիր համակարգի և մշակութային ձեռքբերումների առանձնահատկությունները, բացատրում է Համմուրաբի թագավորի օրենքների նշանակությունը և կարողանում է վերլուծել դրանց ազդեցությունը իրավական մտքի ու հասարակական հարաբերությունների զարգացման վրա:	25-28	1	0,5	0,5	
8	Խեթական թագավորություն	Ծանոթացնել Փոքր Ասիայում Խեթական տերության ձևավորմանը, ռազմական նորարարություններին (մարտակառքեր, երկաթի մշակում) և արտաքին քաղաքականությանը:	Բնութագրում է Խեթական պետության քաղաքական ու ռազմական առանձնահատկությունները և վերլուծում դրա դերը տարածաշրջանային հարաբերություններում:	31-34	1	0,5	0,5	
9	Ամփոփում 1. (բանավոր հարցում)	Ստուգել և համակարգել Հին Եգիպտոսի, Միջագետքի և Խեթական պետության պատմության, մշակույթի ու օրենսդրության վերաբերյալ ձևավորված գիտելիքները:	Կարողանում է վերարտադրել Հին Արևելքի հնագույն պետությունների վերաբերյալ ստացված գիտելիքները և բանավոր հարցման միջոցով հիմնավորում դրանց պատմական նշանակությունը:	9-34	1		1	
10	Աքեմենյան Իրան	Ծանոթացնել Աքեմենյան տերության ձևավորմանը (Կյուրոս Մեծ), դրա ընդարձակմանն ու վարչական կառուցվածքին (սատրապություններ):	Նկարագրում է Աքեմենյան տերության ձևավորմանն ու ընդարձակման պատմական ընթացքը, ներկայացնում է Կյուրոս Մեծի և Դարեհ I-ի բարեփոխումները, բացատրում է սատրապությունների համակարգի գործառնությունները և կարողանում է վերլուծել վարչական կառուցվածքի ազդեցությունը տերության կայունության ու կառավարման արդյունավետության վրա:	44-45	1	0,5	0,5	
11	Աքեմենյան Իրան	Ծանոթացնել Աքեմենյան տերության ձևավորմանը (Կյուրոս Մեծ), դրա ընդարձակմանն ու վարչական կառուցվածքին	Նկարագրում է Աքեմենյան տերության կազմավորման ընթացքը և բացատրում սատրապական համակարգի գործունեության սկզբունքները:	45-48	1	0,5	0,5	

		(սատրապություններ):						
12	Հին Հնդկաստան	Ծանոթացնել Հնդկական քաղաքակրթության ձևավորմանը (Ինդոսի և Գանգեսի հովիտներ), վարնաների (կաստաների) համակարգին, բուդդայականության ծագմանն ու մշակութային նվաճումներին:	Նկարագրում է Ինդոսի և Գանգեսի հովիտներում քաղաքակրթության ձևավորման ընթացքը, բացատրում է վարնաների (կաստաների) համակարգի էությունն ու հասարակական կառուցվածքը, ներկայացնում է բուդդայականության ծագման պատմական համատեքստը և թվարկում է Հին Հնդկաստանի առանցքային մշակութային ձեռքբերումները:	35-39	1	0,5	0,5	
13	Հին Չինաստան	Ծանոթացնել Հուանհե և Յանցզի գետերի հովիտներում չինական քաղաքակրթության ծագմանը, առաջին դինաստիաներին և Ցին Շի Հուանդիի կողմից երկրի միավորմանը:	Նկարագրում է Հուանհե և Յանցզի գետերի հովիտներում չինական քաղաքակրթության առաջացման բնակլիմայական նախադրյալները, տարբերակում է առաջին դինաստիաների կառավարման շրջանները և պարզաբանում է Ցին Շի Հուանդիի կողմից Չինաստանի միավորման պատմական նշանակությունը:	40-41	1	0,5	0,5	
14	Հին Չինաստան	Ուսումնասիրել Կոնֆուցիականության գաղափարախոսությունը, չինական մշակութային ու տեխնոլոգիական նորարարությունները (մետաքս, թուղթ, կոդմնացույց) և Մետաքսի ճանապարհի ձևավորումը:	Արժևոյնում է Կոնֆուցիականության դերը պետության կառավարման մեջ և գնահատում չինական գյուտերի ու Մետաքսի ճանապարհի ազդեցությունը համաշխարհային առևտրի վրա:	41-42	1	0,5	0,5	
15	Ամփոփում 2. (պատասառ)	Զարգացնել Հին Հնդկաստանի, Չինաստանի և Աքեմենյան Իրանի պատմամշակութային ձեռքբերումները համադրելու, տեսողական նյութեր պատրաստելու և թիմային աշխատանք ներկայացնելու հմտություններ:	Ստեղծում և ներկայացնում է Հին Արևելքի երկրների ձեռքբերումներն ու առանձնահատկություններն արտացոլող պատասառ՝ համագործակցելով խմբի անդամների հետ:		1		1	
ԹԵՄԱ 2		Անտիկ քաղաքակրթություններ. Հին Հունաստան, Հռոմ: (14 ժամ)						
ԹԵՄԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ		Զնավորել անտիկ քաղաքակրթության կազմավորման և զարգացման օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները վերլուծելու, նորարարությունների ունեցած դերը ժամանակակից աշխարհի վրա ցույց տալու և գնահատելու հմտություն:						
ԹԵՄԱՅԻ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔԸ		1. Նկարագրի անտիկ քաղաքակրթությունների ձևավորման և զարգացման գործընթացները, առանձնահատկությունները: 2. Բացատրի այն գործընթացները և գաղափարները, որոնք հանգեցրին անտիկ քաղաքակրթությունների կործանմանը: 3. Բնութագրի անտիկ քաղաքակրթությունների կողմից ժամանակի մարտահրավերները հաղթահարելու գործընթացները՝ դիտարկելով այն որպես հասարկության զարգացման կարևոր բաղադրիչ: 4. Արժևորի անտիկ քաղաքակրթությունների ձեռքբերումները և ազդեցությունն ու արտացոլումը տեղական և համաշխարհային մշակույթի մեջ:						
16	Հունական քաղաքակրթության սկիզբը, զարգացումը, անկումը:	Զնավորել անտիկ Հունաստանի քաղաքակրթության կազմավորման և զարգացման օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները վերլուծելու, նորարարությունների	Նկարագրում է Հին Հունաստանի աշխարհագրական դիրքը, բնակլիմայական պայմաններն ու բնակվող ցեղերը, ներկայացնում է Կրետեի ծովապետության ու Հոմերոսյան դարաշրջանի					

		ունեցած դերը ժամանակակից աշխարհի վրա ցույց տալու և գնահատելու հմտություն: Իմանա Հին Հունաստանի աշխարհագրական դիրքը, բնակլիմայական պայմանները, օգտակար հանածոները: Ներկայացնի Հին Հունաստանում բնակվող ցեղերը և ցեղային միությունները Կրետեի ծովապետությունը, նրա կործանումը, Կրետեի մշակութային նվաճումները Հոմերոսյան դարաշրջանը (Ք. ա. XII-IX դարեր)	առանձնահատկությունները և կարողանում է վերլուծել վաղ հունական քաղաքակրթության ձևավորման օրինաչափությունները:	47-49	1	0,5	0,5	
17	Հունական քաղաքակրթության քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքը:	Բացատրել հունական պոլիսների (Աթենք, Սպարտա) քաղաքական համակարգերը, տնտեսության կազմակերպումը, հասարակական կառուցվածքը և մշակութային վերելքը:	Համադրում է Աթենքի ժողովրդավարական և Սպարտայի օլիգարխիկ կառավարման ձևերը, բնութագրում է հունական պոլիսների տնտեսական ու հասարակական կյանքը և մեկնաբանում հունական մշակույթի առանձնահատկությունները:	49-50	1	0,5	0,5	
18	Հունական քաղաքակրթության ձեռքբերումներն ու ազդեցությունը ժամանակակից աշխարհի վրա:	Ձևավորել հունական փիլիսոփայության, ժողովրդավարության, գիտության, արվեստի ու սպորտի ձեռքբերումները և ժամանակակից քաղաքակրթության վրա դրանց ազդեցությունը գնահատելու կարողություն:	Թվարկում է հունական քաղաքակրթության առանցքային ձեռքբերումները փիլիսոփայության, գիտության ու արվեստի ոլորտներում և ներկայացնում է աթենական ժողովրդավարության ու Օլիմպիական խաղերի ծագման պատմական համատեքստը:	50-51	1	0,5	0,5	
19	Հունական քաղաքակրթության ձեռքբերումներն ու ազդեցությունը ժամանակակից աշխարհի վրա:	Ձևավորել հունական փիլիսոփայության, ժողովրդավարության, գիտության, արվեստի ու սպորտի ձեռքբերումները և ժամանակակից քաղաքակրթության վրա դրանց ազդեցությունը գնահատելու կարողություն:	Արժևորում է հունական մշակութային ու գիտական ժառանգությունը և կոնկրետ օրինակներով հիմնավորում է դրանց ազդեցությունը ժամանակակից քաղաքական, իրավական և մշակութային համակարգերի վրա:	52-53	1	0,5	0,5	
20	Հռոմեական քաղաքակրթության սկիզբը, զարգացումը, անկումը:	Ուսումնասիրել Հռոմի թագավորական, հանրապետական և կայսերական շրջանների զարգացման ընթացքը, ընդլայնումն ու Արևմտյան Հռոմեական կայսրության անկման պատճառները:	Նկարագրում է Հռոմի պատմական զարգացման հիմնական փուլերը, բացահայտում է կայսրության ընդլայնման ու հետագա անկման պատճառները և գնահատում ներքին ու արտաքին գործոնների ազդեցությունը պետության կործանման վրա:	53-56	1	0,5	0,5	
21	Հռոմեական քաղաքակրթության սկիզբը, զարգացումը, անկումը:	Բացատրել Հռոմեական կայսրության ճգնաժամի, երկու մասի բաժանման և Արևմտյան Հռոմեական կայսրության անկման պատճառներն ու պատմական հետևանքները:	Վեր է լուծում Արևմտյան Հռոմեական կայսրության անկման ներքին ու արտաքին պատճառները և գնահատում է բարբարոսական հարձակումների ու սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամի	57-58	1	0,5	0,5	

			ազդեցությունը պետության կործանման վրա:					
22	Ամփոփում 3. (հարց ու պատասխան)	Ապահովել Հին Հունաստանի պատմության, պատերազմների, մշակույթի ու կենցաղի վերաբերյալ գիտելիքների վիզուալ ընկալումն ու ամրապնդումը ուսուցողական ֆիլմի դիտման և քննարկման միջոցով:	Վերլուծում է ուսուցողական ֆիլմի բովանդակությունը, քննարկում անտիկ Հունաստանի պատմական իրադարձություններն ու ներկայացնում սեփական եզրահանգումները:		1		1	
23	Հռոմեական պետության քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքը:	Ուսումնասիրել Հռոմի թագավորական, հանրապետական և կայսերական շրջանների զարգացման ընթացքը, ընդլայնումն ու Արևմտյան Հռոմեական կայսրության անկման պատճառները:	Նկարագրում է Հռոմի պատմական զարգացման հիմնական փուլերը, բացահայտում է կայսրության ընդլայնման ու հետագա անկման պատճառները և գնահատում ներքին ու արտաքին գործոնների ազդեցությունը պետության կործանման վրա:	60-64	1	0,5	0,5	
24	Հռոմեական պետության քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքը:	Ծանոթացնել Հռոմեական պետության կառավարման համակարգին, հանրապետական ու կայսերական շրջանների քաղաքական կառուցվածքին և հասարակական դասերին:	Տարբերակում է Հռոմեական հանրապետության և կայսրության քաղաքական կառուցվածքները, բնութագրում է հասարակական դասերը (պատրիկներ, պլեբեյներ, ստրուկներ) և վեր է լուծում դրանց միջև փոխհարաբերությունները:	64-65	1	0,5	0,5	
25	Հռոմեական պետության քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքը:	Ուսումնասիրել Հռոմեական պետության տնտեսության առանձնահատկությունները, առևտրի զարգացումը և մշակութային ու կրոնական կյանքը:	Նկարագրում է Հռոմեական պետության տնտեսական համակարգն ու առևտրային կապերը, ներկայացնում է հռոմեական մշակույթի, ճարտարապետության, իրավունքի և կրոնական պատկերացումների առանձնահատկությունները ու կարողանում է վերլուծել հռոմեական մշակութային ու իրավական ժառանգության ազդեցությունը արդի քաղաքակրթության վրա:	66-68	1	0,5	0,5	
26	Հռոմեական քաղաքակրթության ձեռքբերումներն ու ազդեցությունը ժամանակակից աշխարհի վրա:	Ձևավորել հռոմեական իրավունքի, ճարտարապետության, շինարարական արվեստի և պետական կառավարման համակարգի ձեռքբերումները արժևորելու կարողություն:	Բացատրում է հռոմեական իրավունքի ու պետականաշինության սկզբունքները, գնահատում է հռոմեական ճարտարապետական ու տեխնիկական նվաճումները և հիմնավորում դրանց ներկայությունը ժամանակակից իրավական ու քաղաքական համակարգերում:	68-70	1	0,5	0,5	
27	Հելլենիստական աշխարհ. մշակութային ժառանգություն, համաշխարհայնացման առաջին փորձերը:	Ուսումնասիրել Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքներից հետո արևելյան և արևմտյան մշակույթների սինթեզը, հելլենիստական պետությունների ձևավորումն ու քաղաքական համակարգը:	Նկարագրում է հելլենիստական պետությունների ձևավորման ընթացքը, բացատրում է արևելյան և հունական քաղաքական ու հասարակական ավանդույթների միաձուլումը և տարբերակում դրանց առանձնահատկությունները:	71-72	1	0,5	0,5	
28	Հելլենիստական աշխարհ. մշակութային ժառանգություն, համաշխարհայնացման առա-	Ձևավորել հելլենիստական մշակութային, գիտական ու տնտեսական ինտեգրումը որպես	Վեր է լուծում հելլենիստական աշխարհի տնտեսական ու մշակութային ինտեգրման	72-74	1	0,5	0,5	

	ջին փորձերը:	համաշխարհայնացման առաջին փորձ վերլուծելու և արժևորելու կարողություն:	մեխանիզմները, գնահատում է գիտության ու արվեստի ձեռքբերումները և հիմնավորում դրանց նշանակությունը որպես համաշխարհայնացման նախատիպ:					
29	Ամփոփում 4. (թեստային աշխատանք, Google Forms)	Ստուգել նախորդ թեմաների վերաբերյալ սովորողների ձեռք բերած գիտելիքները, վերլուծական ու համադրական կարողությունները:	Կատարում է ամփոփիչ գրավոր առաջադրանքները՝ դրսևորելով անտիկ քաղաքակրթությունների պատմության, մշակույթի և իրավական համակարգերի վերաբերյալ խոր գիտելիքներ:	1		1		
ԹԵՄԱ 3		Միջնադարյան քաղաքակրթությունների զարգացման ուղին Արևմուտքում և Ամերիկայում: (20 ժամ)						
ԹԵՄԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ		Ձևավորել Արևմուտքի և Ամերիկայի միջնադարյան քաղաքակրթությունների ձևավորման, զարգացման և անկման օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները վերլուծելու, դրանց ունեցած ներդրումն արդի աշխարհում գնահատելու հմտություն:						
ԹԵՄԱՅԻ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔԸ		- Նկարագրի Արևմուտքի և Ամերիկայի միջնադարյան քաղաքակրթությունների ձևավորման զարգացման առանձնահատկություններն ու օրինաչափությունները: - Բացատրի Արևմուտքի և Ամերիկայի միջնադարյան քաղաքակրթությունների անկման պատճառները: - Կարդա, լսի և համեմատի Արևմուտքի և Ամերիկայի միջնադարյան քաղաքակրթությունների քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքի առանձնահատկությունները: - Գնահատի Արևմուտքի և Ամերիկայի միջնադարյան քաղաքակրթությունների մշակութային ազդեցությունն ու արտացոլումը տեղական և համաշխարհային մշակույթի մեջ:						
30	«Ժողովուրդների մեծ գաղթը» և Արևմտահռոմեական կայսրության անկումը. նոր պետու-թյունների առաջացումը:	Ծանոթացնել Ժողովուրդների մեծ գաղթին, Արևմտյան Հռոմեական կայսրության անկումից հետո բարբարոսական թագավորությունների (Ֆրանկական, Անգլոսաքսոնական) ձևավորման պատճառներին, Կարլոս Մեծի տերության առաջացմանը, ֆեոդալական հարաբերությունների հաստատմանն ու քրիստոնեացման գործընթացին:	Նկարագրում է Ժողովուրդների մեծ գաղթի պատճառներն ու հետևանքները, տեղորոշում է վաղմիջնադարյան բարբարոսական թագավորությունները քարտեզի վրա, վերլուծում է Ֆրանկական պետության ձևավորման ընթացքը և Կարլոս Մեծի դերը Եվրոպայի քաղաքական քարտեզի վերաձևավորման գործում:	78-81	1	0,5	0,5	
31	«Ժողովուրդների մեծ գաղթը» և Արևմտահռոմեական կայսրության անկումը. նոր պետությունների առաջացումը:	Ուսումնասիրել Ժողովուրդների մեծ գաղթի պատճառներն ու ընթացքը, Արևմտահռոմեական կայսրության անկման պատմական նախադրյալները և բարբարոսական թագավորությունների ձևավորման գործընթացը:	Բացատրում է Ժողովուրդների մեծ գաղթի պատճառներն ու պատմական հետևանքները, վեր է լուծում Արևմտահռոմեական կայսրության կործանման գործոնները, տարբերակում է Եվրոպայում առաջացած նոր բարբարոսական պետությունները և գնահատում դրանց դերը միջնադարյան քաղաքակրթության ձևավորման գործում:	81-84	1	0,5	0,5	
32	Արևելահռոմեական կայսրությունը: Բյուզանդիան	Ծանոթացնել Արևելյան Հռոմեական (Բյուզանդական) կայսրության առաջացմանը, աշխարհագրական դիրքին, Կոստանդնուպոլսի ռազմավարական նշանակությանը, Հուստինիանոս I կայսրի գործունեությանն ու	Նկարագրում է Բյուզանդական կայսրության առաջացման պատմական ու աշխարհագրական նախադրյալները, բնութագրում է Հուստինիանոս I-ի արտաքին ու ներքին քաղաքականությունը և վերլուծում է Հուստինիանոսի օրենսգրքի նշանակությունը	85-8	1	0,5	0,5	

		«Քաղաքացիական իրավունքի հավաքածու» (Հուստինիանոսի օրենսգիրք) օրենսդրական նախագծին:	համաշխարհային իրավագիտության զարգացման մեջ:					
33	Արևելահռոմեական կայսրությունը: Բյուզանդիան	Ուսումնասիրել Բյուզանդիայի հասարակական-քաղաքական կառուցվածքը, թեմային համակարգը, պատկերամարտության շրջանը, քրիստոնեական եկեղեցու պատակտումը (1054 թ. Մեծ հերձված) և կայսրության փոխհարաբերությունները հարևան ժողովուրդների, այդ թվում՝ Հայաստանի հետ:	Բացատրում է բյուզանդական վարչատարածքային (թեմային) համակարգի էությունը, կարողանում է վեր լուծել Արևելյան (Ուղղափառ) և Արևմտյան (Կաթոլիկ) եկեղեցիների պատակտման պատճառներն ու հետևանքները, գնահատում է Բյուզանդիայի արտաքին քաղաքականությունն ու ազդեցությունը Մերձավոր Արևելքում:	87-90	1	0,5	0,5	
34	Արևելահռոմեական կայսրությունը: Բյուզանդիան	Բացահայտել բյուզանդական մշակույթի, ճարտարապետության (Սուրբ Սոֆիայի տաճար), կրթական համակարգի ու գիտության ձեռքբերումները, կայսրության թուլացման պատճառները (խաչակրաց արշավանքներ, օսմանյան սպառնալիք) և 1453 թ. Կոստանդնուպոլսի անկման պատմական հետևանքները:	Գնահատում է բյուզանդական մշակույթի ու ճարտարապետության համաշխարհային ժառանգությունը, վերլուծում է Բյուզանդիայի թուլացման ու անկման պատճառները և մեկնաբանում Կոստանդնուպոլսի անկման ազդեցությունը եվրոպական քաղաքակրթության հետագա ընթացքի վրա:	90-92	1	0,5	0,5	
35	Ռուսական պետություն	Ծանոթացնել արևելյան սլավոնների բնակեցման տարածքներին, Կիևյան Ռուսիայի առաջացմանը (Ռյուրիկովիչների դինաստիա), քրիստոնեության ընդունմանը (Վլադիմիր Մեծ, 988 թ.), «Ռուսական պրավդա» օրենսգրքին և Յարոսլավ Իմաստունի գործունեությանը:	Նկարագրում է Կիևյան Ռուսիայի կազմավորման պատմական ընթացքը, տեղորոշում է տարածքը քարտեզի վրա, վերլուծում է քրիստոնեության ընդունման պատճառներն ու մշակութային-քաղաքական նշանակությունը և բնութագրում «Ռուսական պրավդա» օրենսգիրքը:	93-96	1	0,5	0,5	
36	Ռուսական պետություն	Ուսումնասիրել Կիևյան Ռուսիայի ֆեոդալական մասնատվածության շրջանը, մոնղոլ-թաթարական նվաճումները (Ոսկե Հորդայի լուծը), Մոսկվայի իշխանության վերելքը, Իվան III-ի կողմից ռուսական հողերի միավորումն ու կենտրոնացված ռուսական պետության ձևավորումը:	Պարզաբանում է Կիևյան Ռուսիայի մասնատվածության և Ոսկե Հորդայի տիրապետության պատճառահետևանքային կապերը, վեր է լուծում Մոսկվայի իշխանության բարձրացման գործոնները, նկարագրում է Իվան III-ի կողմից ռուսական հողերի միավորման ընթացքը և գնահատում կենտրոնացված Ռուսական պետության ձևավորման պատմական նշանակությունը:	96-101	1	0,5	0,5	
37	Խաչակրաց արշավանքները և դրանց հետևանքները	Ուսումնասիրել Խաչակրաց արշավանքների պատճառները, նախադրյալները, պատմական համատեքստը և Առաջին խաչակրաց արշավանքի ընթացքն	Բացատրում է Խաչակրաց արշավանքների սկզբնավորման տնտեսական, քաղաքական ու կրոնական պատճառները, նկարագրում է Առաջին արշավանքի	102-106	1	0,5	0,5	

		ու արդյունքները:	ընթացքը և տարբերակում Մերձավոր Արևելքում ձևավորված խաչակրաց պետությունները:					
38	Խաչակրաց արշավանքները և դրանց հետևանքները	Բացատրել Հետագա (Երկրորդ-Չորրորդ և հաջորդ) Խաչակրաց արշավանքների ընթացքը, խաչակիրների և Բյուզանդիայի ու մուսուլմանական աշխարհի բախումները, ինչպես նաև խաչակրաց պետությունների անկումը:	Պարզաբանում է հետագա արշավանքների (մասնավորապես Չորրորդ արշավանքի) առանձնահատկությունները, վեր է լուծում խաչակիրների և տեղական պետությունների փոխհարաբերությունները և մեկնաբանում խաչակրաց արշավանքի անկման պատճառները:	107-109	1	0,5	0,5	
39	Խաչակրաց արշավանքները և դրանց հետևանքները	Ձևավորել Խաչակրաց արշավանքների քաղաքական, տնտեսական, մշակութային հետևանքները և Արևելք-Արևմուտք փոխհարաբերությունների վրա դրանց ունեցած ազդեցությունը գնահատելու կարողություն:	Թվարկում է Խաչակրաց արշավանքների հիմնական հետևանքները, արժևորում է Արևելքի և Արևմուտքի միջև տնտեսական ու մշակութային փոխանակության ազդեցությունը Եվրոպայի զարգացման վրա և արժանահավատորեն հիմնավորում իր դատողությունները:	109-112	1	0,5	0,5	
40	Ամփոփում 5. (բանավոր հարցում)	Մտուգել, համակարգել և ամրապնդել Բյուզանդիայի, Ռուսաստանի պատմության և Խաչակրաց արշավանքների վերաբերյալ սովորողների ձեռք բերած գիտելիքներն ու վերլուծական հմտությունները:	Գիտի վաղ և դասական միջնադարի պատմական իրադարձությունները և բանավոր հարցման միջոցով հիմնավորում պատճառահետևանքային կապերը:	78-112	1		1	
41	Անգլիան միջնադարում	Ուսումնասիրել Անգլիայի նորմանդական նվաճումը, կենտրոնացված պետության ձևավորումը, Վիլիելմ Նվաճողի ու Հենրի II-ի բարեփոխումները և դրանց ազդեցությունը երկրի զարգացման վրա:	Բացատրում է նորմանդական նվաճման պատմական նշանակությունը, նկարագրում է թագավորական իշխանության ամրապնդմանն ուղղված բարեփոխումները և պարզաբանում դրանց ազդեցությունը անգլիական պետականության կազմավորման վրա:	110-113	1	0,5	0,5	
42	Անգլիան միջնադարում	Բացատրել «Ազատությունների մեծ խարտիայի» ընդունման պատճառները, անգլիական պառլամենտի ձևավորման ընթացքը և դասային-ներկայացուցչական միապետության հաստատումը:	Վեր է լուծում «Ազատությունների մեծ խարտիայի» առանցքային հոդվածները, նկարագրում է անգլիական պառլամենտի ձևավորման փուլերը և գնահատում դասային-ներկայացուցչական համակարգի դերը սահմանադրականության զարգացման գործում:	113-114	1	0,5	0,5	
43	Ֆրանսիան միջնադարում	Ուսումնասիրել Ֆրանսիայի ֆեոդալական մասնատվածության շրջանը, թագավորական իշխանության ուժեղացումը և երկրի միավորման ընթացքը:	Պարզաբանում է Ֆրանսիայում ֆեոդալական մասնատվածության հաղթահարման պատճառները, տարբերակում է թագավորական իշխանության կենտրոնացման փուլերը և նկարագրում տարածքային միավորման գործընթացը:	115-117	1	0,5	0,5	

ԹԵՄԱՅԻ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔԸ		1. նկարագրի Արևելքի միջնադարյան քաղաքակրթությունների ձևավորման, զարգացման առանձնահատկություններն ու օրինաչափությունները: 2. Բացատրի Արևելքի միջնադարյան քաղաքակրթությունների անկման պատճառները: 3. Համեմատի Արևելքի միջնադարյան քաղաքակրթությունների քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքի առանձնահատկությունները: 4. Գնահատի Արևելքի միջնադարյան քաղաքակրթությունների մշակութային ազդեցությունն ու արտացոլումը տեղական և համաշխարհային մշակույթի մեջ:						
50	Արաբական խալիֆայություն	Ուսումնասիրել իսլամի ծագումը Արաբական թերակղզում, Արաբական պետության ձևավորումն ու ընդլայնումը, Օմայան և Աբբասյան խալիֆայությունների քաղաքական համակարգը:	Բացատրում է իսլամի առաջացման ու արաբական նվաճումների պատմական նախադրյալները, նկարագրում է Օմայան և Աբբասյան խալիֆայությունների պետական կառուցվածքը և տարբերակում դրանց պատմական փուլերը:	135-136	1	0,5	0,5	
51	Արաբական խալիֆայություն	Բացատրել Արաբական խալիֆայության տնտեսական, գիտական ու մշակութային վերելքը, դրա տրոհման պատճառները և արաբական մշակույթի ազդեցությունը համաշխարհային քաղաքակրթության վրա:	Վեր է լուծում Արաբական խալիֆայության մասնատման պատճառները, թվարկում է արաբա-իսլամական մշակույթի ու գիտության առանցքային նվաճումները և գնահատում դրանց ազդեցությունը միջնադարյան Եվրոպայի ու Ասիայի վրա:	140-141	1	0,5	0,5	
52	Մոնղոլական արշավանքները և «Եվրասիական» տերության ստեղծումը:	Ուսումնասիրել Չինգիզ խանի կողմից մոնղոլական ցեղերի միավորումը, Մոնղոլական կայսրության ստեղծումը, ռազմական համակարգը և ծավալուն նվաճումները Ասիայում ու Եվրոպայում:	Նկարագրում է Մոնղոլական կայսրության կազմավորման ընթացքը, բնութագրում է մոնղոլական բանակի ռազմական կազմակերպվածությունն ու մարտավարությունը և քարտեզի վրա ցույց տալիս նվաճված տարածքները:	141-142	1	0,5	0,5	
53	Մոնղոլական արշավանքները և «Եվրասիական» տերության ստեղծումը:	Իմանա մոնղոլական կայսրության տրոհման պատճառները	Պարզաբանում է Մոնղոլական կայսրության տրոհման պատճառները:	144-146	1	0,5	0,5	
54	Ամփոփում 7. (քարտային աշխատանք)	Ամրապնդել և համակարգել նախորդ թեմաներից ձեռք բերած գիտելիքները քարտային (անհատական/խմբային) տարաբնույթ առաջադրանքների միջոցով, զարգացնել պատմական փաստերը, հասկացություններն ու պատճառահետևանքային կապերը համադրելու և սեփական դատողությունները հիմնավորելու կարողությունները:	Գնահատում է պատմական իրադարձությունները, երևույթները և առանցքային գործիչների դերակատարումը հիմնվելով քարտերում տրված փաստերի և աղբյուրների վրա: Կարողանում է արտահայտել իր դիրքորոշումը քարտային առաջադրանքներում առաջադրված պատմական խնդրահարույց հարցերի վերաբերյալ և հիմնավորով սեփական տեսակետը տրամաբանված դատողություններով:	135-146	1	0,5	0,5	
55	Չինական քաղաքակրթությունը միջնադարում:	Վերլուծի Միջնադարյան Չինաստանի ձևավորման, զարգացման առանձնահատկություններն ու օրինաչափությունները:	Վեր է լուծում Միջնադարյան Չինաստանի ձևավորման, զարգացման առանձնահատկություններն ու օրինաչափությունները:	146-148	1	0,5	0,5	
56	Չինական քաղաքակրթությունը միջնադարում:	Համեմատի Արևելքի միջնադարյան քաղաքակրթությունների և Չինաստանի քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքի առանձնահատկությունները:	Համեմատում է Արևելքի միջնադարյան քաղաքակրթությունների և Չինաստանի քաղաքական, տնտեսական, հասարակական և մշակութային կյանքի առանձնահատկությունները:	140-141	1	0,5	0,5	

		Գնահատի Զինաստանի ունեցած ներդրումը արդի աշխարհի ձևավորման վրա: Վերլուծի Միջնադարյան Հնդկաստանի ձևավորման, զարգացման առանձնահատկություններն ու օրինաչափությունները: Ձևավորի գիտելիք միջնադարյան Հնդկաստանի մասին:	Գնահատում է Զինաստանի ունեցած ներդրումը արդի աշխարհի ձևավորման վրա: Գիտի Միջնադարյան Հնդկաստանի ձևավորման, զարգացման առանձնահատկություններն ու օրինաչափությունները: Ձևավորում է գիտելիք միջնադարյան Հնդկաստանի մասին:					
57	Հնդկաստանը միջնադարում	Ուսումնասիրել Գուպտաների կայսրության անկումից հետո Հնդկաստանի քաղաքական մասնատվածության շրջանը, Դելիի սուլթանության ձևավորումն ու իսլամի տարածումը Հնդկական թերակղզում:	Պարզաբանում է Դելիի սուլթանության առաջացման նախադրյալները, նկարագրում է իսլամի տարածման պատմական ընթացքը Հնդկաստանում և տարբերակում է հինդուիստական ու մուսուլմանական պետական կառույցների առանձնահատկությունները:	149-151	1	0,5	0,5	
58	Հնդկաստանը միջնադարում	Բացատրել Մեծ Մուղոլների կայսրության ձևավորումը, Աքբարի բարեփոխումները, հասարակության կաստայական կառուցվածքը և հինդուիստական ու իսլամական մշակույթների սինթեզը:	Վեր է լուծում Աքբարի կրոնական ու վարչական բարեփոխումները, բնութագրում է հնդկական հասարակության կաստայական համակարգը և արժևորում միջնադարյան Հնդկաստանի ճարտարապետական ու մշակութային ժառանգությունը:	151-153	1	0,5	0,5	
59	Ճապոնիան միջնադարում	Ուսումնասիրել Ճապոնիայում կայսերական իշխանության թուլացումը, սյոգունատի հաստատումը, սամուրայական դասի ձևավորումն ու ֆեոդալական հարաբերությունները:	Նկարագրում է սյոգունատի ձևավորման ընթացքը, բացատրում է կայսեր և սյոգունի իշխանությունների տարբերակումը, բնութագրում է սամուրայական դասի դերն ու նշանակությունը:	154-155	1	0,5	0,5	
60	Ճապոնիան միջնադարում	Ձևավորել Ճապոնիայի ինքնատիպ մշակույթը, սինտոիզմի ու բուդդայականության փոխազդեցությունը և արտաքին աշխարհից Ճապոնիայի ինքնամեկուսացման պատճառները վերլուծելու կարողություն:	Վեր է լուծում միջնադարյան Ճապոնիայի կրոնամշակութային կյանքի առանձնահատկությունները, մեկնաբանում է երկրի քաղաքական ու տնտեսական ինքնամեկուսացման պատճառները և գնահատում Ճապոնական ազգային մշակույթի ինքնատիպությունը:	155-157	1	0,5	0,5	
61	Ամփոփում 8. (հարց ու պատասխան)	Համակարգել, ամրապնդել և ստուգել Արևելքի միջնադարյան քաղաքակրթությունների (Արաբական խալիֆայություն, Մոնղոլական կայսրություն, Զինաստան, Հնդկաստան, Ճապոնիա) վերաբերյալ ձեռք բերած գիտելիքները:	Արժևորում է Արևելքի ժողովուրդների ներդրումը համաշխարհային մշակույթում, դիրքորոշում է արտահայտում պատմական տարբեր իրադարձությունների վերաբերյալ և բանավոր հարցման միջոցով հիմնավորում իր տեսակետները:	135-157	1		1	
62	Թուրքական պետությունը միջնադարում	Ծանոթացնել թուրքական ցեղերի ծագմանը, սելջուկ-թուրքերի արշավանքներին Մերձավոր Արևելք, Փոքր Ասիա և Հայաստան,	Նկարագրում է սելջուկյան նվաճումների ընթացքը, քննում է թուրքական ցեղերի տեղաշարժի պատճառները և գնահատում է դրանց	159-162	1	0,5	0,5	

		Իկոնիայի սուլթանության ձևավորմանն ու դրա քաղաքական ազդեցությանը:	ազդեցությունը Մերձավոր Արևելքի Էթնո-քաղաքական պատկերի փոփոխության վրա:					
63	Թուրքական պետությունը միջնադարում	Բացատրել Մելջուկյան պետության առաջացումը, Օսմանյան պետության ձևավորումն ու ընդլայնումը, Բյուզանդիայի կործանումը և օսմանյան ռազմավարչական համակարգի առանձնահատկությունները:	Նկարագրում է Օսմանյան պետության կազմավորմանն ու ընդլայնման ընթացքը, բացատրում է 1453 թ. Կոստանդնուպոլսի անկման պատմական հետևանքները և պարզաբանում է օսմանյան ռազմավարչական կառուցվածքի էությունը:	165-167	1	0,5	0,5	
64	Թուրքական պետությունը միջնադարում	Ուսումնասիրել օսմանյան տիրապետության հաստատման ազդեցությունը հայ ժողովրդի քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական և հոգևոր-մշակութային կյանքի վրա միջնադարում:	Նկարագրում է օսմանյան նվաճումների հետևանքով Հայաստանի վարչաքաղաքական փոփոխությունները, գնահատում է հայ ժողովրդի ինքնության, կրոնի ու մշակույթի պահպանման համար մղված պայքարը:	167	1	0,5	0,5	
65	Պարսկական պետությունը միջնադարում:	Բացատրել Սասանյան Իրանի քաղաքական կառուցվածքը, դասային համակարգը, գրադաշտականության դերը և արաբական նվաճումների հետևանքով Սասանյան պետության անկման պատճառները:	Տարբերակում է Սասանյան Իրանի հասարակական դասերն ու վարչական կառուցվածքը, ներկայացնում է գրադաշտականության դերը պետական կյանքում և վեր է լուծում արաբական նվաճումների պատճառով պետության կործանման գործոնները:	167-169	1	0,5	0,5	
66	Պարսկական պետությունը միջնադարում:	Բացատրել Իրանում Մեֆյան պետության ձևավորումը, Շահ Աբաս I-ի վարչական, ռազմական ու տնտեսական բարեփոխումները և իրանական մշակույթի ու ճարտարապետության վերելքը:	Նկարագրում է Մեֆյան Իրանի կազմավորման ընթացքը, բնութագրում է Շահ Աբաս I-ի բարեփոխումները, համադրում է Մեֆյանների և Օսմանյան կայսրության հարաբերությունները և արժևորում է ուշ միջնադարի իրանական մշակութային ժառանգությունը:	169	1	0,5	0,5	
67	Ամփոփում 9. (Գործնական աշխատանք)	Ստուգել նախորդ թեմաների վերաբերյալ սովորողների ձեռք բերած գիտելիքները, վերլուծական ու համադրական կարողությունները:	Կատարում է գործնական աշխատանքի առաջադրանքները՝ դրսևորելով անտիկ քաղաքակրթությունների պատմության, մշակույթի և իրավական համակարգերի վերաբերյալ խոր գիտելիքներ:		1		1	
68	Հետադարձ կապ	Ամփոփել գործնական աշխատանքների արդյունքները, քննարկել սովորողների թույլ տված վրիպումներն ու բացթողումները, նպաստել սեփական ուսումնառության ընթացքը քննադատաբար գնահատելու հմտությունների զարգացմանը: Ամփոփել ուսումնական տարվա ընթացքում ձեռք բերած գիտելիքները:	Կարողանում է վեր լուծել իրականացված գործնական աշխատանքների արդյունքները, ինքնուրույն նույնականացնում է ուսումնառության ընթացքում թույլ տրված վրիպումներն ու բացթողումները, գնահատում է սեփական ուսումնական առաջընթացն ու ձեռքբերումները, ինչպես նաև համակարգված ներկայացնում է ուսումնական տարվա ընթացքում ստացած առանցքային գիտելիքներն ու		1	0,5	0,5	

			կարողունակություններ:					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ					68	30	38	